

**ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΗ ΜΟΣΧΑ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ**

**ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΚΜΕΝΙΣΤΑΝ
ΚΑΙ ΤΙΣ ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ
(ΣΤΟΙΧΕΙΑ 2019)**

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2020

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1. ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΧΩΡΑΣ	3
2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	3
2.1. ΒΑΣΙΚΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ	6
2.2. ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	7
2.3. ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ.....	7
2.4. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ 2020	8
2.5. ΔΙΕΘΝΗΣ ΘΕΣΗ ΤΟΥΡΚΜΕΝΙΣΤΑΝ.....	8
3. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΟΣ-ΤΟΥΡΚΜΕΝΙΣΤΑΝ.....	9
3.1. ΔΙΜΕΡΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ.....	9
3.2. ΔΡΑΣΕΙΣ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	10
4. ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ.....	11

1. ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΧΩΡΑΣ

Έκταση	469.430 τ.χλμ.
Πληθυσμός	6,03 εκ.
Πυκνότητα πληθυσμού	13 άτομα ανά τ.χλμ.
Ποσοστό πληθυσμού σε αστικά κέντρα	52,5%
Μέση ηλικία πληθυσμού	26,9 έτη
Προσδόκιμο ζωής	68,6 έτη
Βρεφική θνησιμότητα	39,6 ανά 1.000 γεννήσεις
Γλώσσα	Τουρκμενική
Πρωτεύουσα	Ασγκαμπάτ
Εθνικό Νόμισμα Συναλλαγματικές Ισοτιμίες	Turkmen Manat (TMT) \$1 = 3,51 TMT (15.12.2020) €1 = 4,28 TMT (15.12.2020)

Οι διοικητικές περιφέρειες της χώρας έχουν ως ακολούθως:

		ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΤΟΥΡΚΜΕΝΙΣΤΑΝ		
#	Περιφέρεια	Πρωτεύουσα	Έκταση	Πληθυσμός
-	Ashgabat City	Ashgabat	470 τ.χλμ.	851.500
1	Ahal Province	Anau	97.160 τ.χλμ.	923.700
2	Balkan Province	Balkanabat	139.270 τ.χλμ.	543.400
3	Daşoguz Province	Daşoguz	73.430 τ.χλμ.	1.148.200
4	Lebap Province	Türkmenabat	93.730 τ.χλμ.	1.214.300
5	Mary Province	Mary	87.150 τ.χλμ.	1.350.100

2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Το Τουρκμενιστάν, με πληθυσμό 6,03 εκ. κατοίκους ευρίσκεται στην Κεντρική Ασία και συνορεύει με το Καζακιστάν, το Ουζμπεκιστάν, το Ιράν, το Αφγανιστάν και δυτικά, με την Κασπία Θάλασσα. Είναι σε μεγάλο βαθμό μια ερημική χώρα με εντατική γεωργία σε αρδευόμενες οάσεις και σημαντικά κοιτάσματα φυσικού αερίου (τέταρτη στον κόσμο, με αποθέματα 265 τρισ. κυβικών ποδών) και πετρελαίου.

Οι δύο μεγαλύτερες καλλιέργειες είναι το βαμβάκι (το μεγαλύτερο ποσοστό εξάγεται) και το σιτάρι, το οποίο καταναλώνεται στην εγχώρια αγορά. Αν και η γεωργία αντιπροσωπεύει σχεδόν το 8% του ΑΕΠ, συνεχίζει να απασχολεί σχεδόν το ήμισυ του εργατικού δυναμικού της χώρας.

Εκτός από τους υδρογονάνθρακες και τα δύο κύρια γεωργικά προϊόντα, η χώρα είναι πλούσια σε πρώτες ύλες για τη μεταποιητική, χημική και κατασκευαστική βιομηχανία (θείο, ιώδιο, άλας, άργιλο, τσιμέντο, ασβεστόλιθο, γύψο και τσιμέντο).

Στον ενεργειακό τομέα, τον Ιούλιο του 2019 το Τουρκμενιστάν υπέγραψε πενταετή σύμβαση με τη Ρωσική Ομοσπονδία για την προμήθεια φ.α., η Κίνα όμως εξακολουθεί να παραμένει ο μεγαλύτερος πελάτης υδρογονανθράκων του Τουρκμενιστάν. Παράλληλα, η κυβέρνηση διερεύνησε δύο εναλλακτικές οδούς εξαγωγών φυσικού αερίου, σε νέες αγορές, μέσω των αγωγών: Trans-Κασπίας που θα μεταφέρει αέριο στην Ευρώπη και Τουρκμενιστάν-Αφγανιστάν-Πακιστάν-Ινδίας που και οι δύο όμως, αντιμετωπίζουν εμπόδια χρηματοδότησης, πολιτικής και ασφάλειας και είναι απίθανο να ολοκληρωθούν σύντομα.

Οι αυταρχικές κυβερνήσεις του Τουρκμενιστάν υπό τους προέδρους ΝΙΑΖΟΒ (1991-2006) και ΒΕΡΔΙΜΟΥΧΑΜΕΔΟΒ (από το 2007) έχουν σημειώσει μικρή πρόοδο στη βελτίωση του επιχειρηματικού κλίματος, στην ιδιωτικοποίηση κρατικών βιομηχανιών, στην καταπολέμηση της διαφθοράς και στον περιορισμό της οικονομικής ανάπτυξης εκτός του ενεργειακού τομέα.

Οι υψηλές τιμές ενέργειας στα μέσα της δεκαετίας του 2000 επέτρεψαν στην κυβέρνηση να αναλάβει εκτεταμένη ανάπτυξη και κοινωνικές δαπάνες, συμπεριλαμβανομένης της παροχής βαριών επιδοτήσεων κοινής ωφέλειας. Οι χαμηλές τιμές ενέργειας όμως από τα μέσα του 2014 δυσχέραναν την οικονομική ανάπτυξη του Τουρκμενιστάν και μείωσαν τα κρατικά έσοδα.

Επίσης, η κυβέρνηση μείωσε τις επιδοτήσεις σε αρκετούς τομείς και αυξήθηκαν οι καθυστερήσεις των μισθών των δημοσίων υπαλλήλων. Τον Ιανουάριο του 2014, η Κεντρική Τράπεζα του Τουρκμενιστάν υποτίμησε το manat κατά 19%. Υπάρχει μια διευρυνόμενη διαφορά μεταξύ της επίσημης συναλλαγματικής ισοτιμίας (3,5 TMM ανά δολάριο ΗΠΑ) και της συναλλαγματικής ισοτιμίας στη μαύρη αγορά (περίπου 14 TMM ανά δολάριο ΗΠΑ).

Οι περιορισμοί απόσβεσης νομισμάτων και μετατροπών, η διαφθορά, οι πολιτικές απομόνωσης και η μείωση των δαπανών για δημόσιες υπηρεσίες έχουν οδηγήσει σε μια στασιμότητα την οικονομία. Το Τουρκμενιστάν ισχυρίζεται ότι υπάρχουν σημαντικά συναλλαγματικά αποθέματα, αλλά τα μη διαφανή δεδομένα περιορίζουν την ικανότητα των διεθνών οργανισμών να επαληθεύσουν αυτές τις πληροφορίες.

Το ΑΕΠ ανήλθε στα \$45,52 δις το 2019, έναντι \$40,79 δις. το 2018, καταγράφοντας αύξηση 11,5% (στοιχεία UNCTAD). Το κατά κεφαλή ΑΕΠ, το 2019, ανήλθε στα \$7.586, αυξημένο κατά 7,1% έναντι του 2018. Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία της Παγκόσμιας Τράπεζας, οι δημόσιες επενδύσεις από 30% του ΑΕΠ μεταξύ 2014-2017, μειώθηκαν στο 22% το 2018. Η εγχώρια ζήτηση παρουσίασε έντονα σημάδια υποχώρησης συνεπεία της απόφασης της κυβέρνησης να διακόψει την ελεύθερη παροχή νερού, φυσικού αερίου, ηλεκτρικού ρεύματος και άλατος.

Η κατάσταση αυτή αναιρεί μερικώς τους ούτως ή άλλως οικονομικούς δείκτες που παραθέτει η χώρα σχετικά με το επίπεδο διαβίωσης του πληθυσμού (ποσοστό πληθυσμού στο όριο της φτώχειας, 10%, ενώ οι δαπάνες περίθαλψης είναι περιορισμένες).

Οι προσπάθειες της κυβέρνησης για δημοσιονομική εξυγίανση διατήρησαν έναν σχετικά ισορροπημένο προϋπολογισμό το 2019 (-0,8% ΑΕΠ), όπως και το 2018 (-0,2% ΑΕΠ), σε σύγκριση με έλλειμμα 2,8% του ΑΕΠ που είχε καταγραφεί το 2017. Τα έσοδα ενισχύθηκαν από τη συμβολή του τομέα των υδρογονανθράκων, ενώ οι δημόσιες δαπάνες μειώθηκαν κατά λόγω των έντονων περικοπών στις δημόσιες επενδύσεις και τις κρατικές επιδοτήσεις.

Το 2019, το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών σημείωσε πλεόνασμα 5,1% του ΑΕΠ όπως και το 2018 (+5,1% ΑΕΠ) σε σύγκριση με το ελλειμματικό 2017 (-10,4% ΑΕΠ). Οι υψηλότερες τιμές και ο όγκος των εξαγωγών φυσικού αερίου αποτέλεσαν τους κύριους μοχλούς αυτής της αναστροφής. Το δημόσιο χρέος παραμένει σχετικά αυξημένο, αν και συνεχίστηκε να μειώνεται ως αποτέλεσμα των προσπαθειών δημοσιονομικής εξυγίανσης, της ισχυρής ανάπτυξης και των βελτιωμένων συνθηκών χρηματοδότησης οι δε κρατικές επιχειρήσεις αποτελούν πηγή δημοσιονομικού κινδύνου.

Η οικονομία του Τουρκμενιστάν είναι από τις λιγότερο ανταγωνιστικές οικονομίες μεταξύ των χωρών ανάλυσης της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης. Η χώρα απολαμβάνει αφθονία φυσικών πόρων, αλλά αντιμετωπίζει διαρθρωτικές προκλήσεις σε πολλές διαστάσεις, συμπεριλαμβανομένων της ποιότητας του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, της χρηματοοικονομικής εμβάθυνσης και του ρόλου των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Τα δεδομένα για το επιχειρηματικό περιβάλλον είναι λιγοστά αλλά διάφορες πηγές υποδηλώνουν ότι τα κανονιστικά πλαίσια δημιουργούν επί της ουσίας προσκόμματα στην ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα (ιδιαίτερα του μεταποιητικού).

Η χώρα βασίζεται κατά κύριο λόγο στην εξαγωγή ενεργειακών προϊόντων και βαμβακιού καθώς και στην εισαγωγή μηχανημάτων και υπηρεσιών, εν τούτοις παραμένει η μόνη στην Κεντρική Ασία που δεν έχει υποβάλει αίτηση ένταξης στον ΠΟΕ. Επίσης το Τουρκμενιστάν δεν συμπεριλαμβάνεται στον κατάλογο Doing Business της Παγκόσμιας Τράπεζας.

Στο χαιρετισμό του για το Νέο Έτος 2020, ο Πρόεδρος Gurbanguly Berdimukhamedov αναφέρθηκε στις σημαντικές μεταρρυθμίσεις και στα **έργα υποδομών** μεγάλης κλίμακας, τα οποία ξεκίνησαν ή ολοκληρώθηκαν εντός του 2019. Συγκεκριμένα, τέθηκε σε λειτουργία το μοναδικό στον κόσμο εργοστάσιο παραγωγής φιλικής προς το περιβάλλον βενζίνης από φυσικό αέριο στο Ahal Velayat (στην περιφέρεια πρωτεύουσας), κατασκευάστηκαν νέες εκπαιδευτικές εγκαταστάσεις, νέο οδικό δίκτυο και πολλές άλλες εγκαταστάσεις υποδομών στην πρωτεύουσα και τις γύρω περιοχές. Ξεκίνησε επίσης η κατασκευή του αυτοκινητόδρομου Ashgabat - Turkmenabat, έχοντας θέσει τα θεμέλια ενός νέου διοικητικού κέντρου στο Ahal Velayat.

Στον **αγροτικό τομέα** (απασχολεί το 50% του εργατικού δυναμικού) υπήρξαν οφέλη για τους αγρότες από τις αυξημένες τιμές δημοσίων συμβάσεων για το σιτάρι και το βαμβάκι, οι οποίες αυξήθηκαν κατά 100% και 50% αντίστοιχα τον Ιανουάριο του 2019. Επίσης ξεκίνησε η λειτουργία σταθμών καθαρισμού ύδατος και κατασκευάστηκαν θερμοκήπια σε αγροκτήματα για αύξηση της απόδοσης της αγροτικής παραγωγής, δημιουργώντας χιλιάδες θέσεις εργασίας. Οι γεωργικές καλλιέργειες απέδωσαν περισσότερους από 1.651.000 τόνους σίτου και από 1.060.000 τόνους ακατέργαστου βαμβακιού, έχοντας ολοκληρωθεί επιτυχώς συμβατικές υποχρεώσεις. Παράλληλα, σημαντικές ήταν οι αποδόσεις φρούτων και λαχανικών.

Όσον αφορά στην **κοινωνική πολιτική**, ο Τουρκμένος Πρόεδρος ανέφερε ότι ολοκληρώθηκε το πρόγραμμα στέγασης σε νέα θερμαινόμενα διαμερίσματα για χιλιάδες οικογένειες. Όσον αφορά στην περίθαλψη, κατασκευάστηκαν πρότυπες ιατρικές εγκαταστάσεις τεχνολογικά εξοπλισμένες στην πρωτεύουσα καθώς και σε περιφέρειες. Ειδικότερα, ο Πρόεδρος δήλωσε «Το κράτος για τον άνθρωπο!». Ιδιαίτερη προσοχή επίσης δόθηκε στην ανάπτυξη του αθλητισμού και του Ολυμπιακού κινήματος. Η πρωτεύουσα Ashgabat διαθέτει Ολυμπιακό χωριό, το οποίο φιλοξένησε τους V Asian Games το 2017 και το Παγκόσμιο Πρωτάθλημα Άρσης Βαρών το 2018. Επίσης, το 2020, πρόκειται να διεξαχθούν το Ασιατικό Πρωτάθλημα Futsal, το Διεθνές Τουρνουά Κύπελλο Τένις Davis και το Παγκόσμιο Πρωτάθλημα Sambo.

Στη διάρκεια του 2019, με την πρωτοβουλία του Τουρκμένου Προέδρου, τα Ηνωμένα Έθνη υιοθέτησαν το ψήφισμα για τη συνεργασία μεταξύ του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών και του Διεθνούς Ταμείου για τη Διάσωση της Θάλασσας Αράλης, στις 28 Μαΐου 2019 και για την ανακήρυξη του 2021 ως Διεθνούς Έτους Ειρήνης και Εμπιστοσύνης.

Το 2019, επίσης, το Τουρκμενιστάν προήδρευσε στην Κοινοπολιτεία Ανεξάρτητων Κρατών. Τον Αύγουστο 2019 επίσης, έλαβε χώρα το πρώτο Οικονομικό Φόρουμ της Κασπίας, αναδεικνύοντας τις σημαντικές επενδυτικές προκλήσεις στην περιοχή, στον τομέα των υδρογονανθράκων, καθώς η

Διεθνής Έκθεση καινοτόμων τεχνολογιών της Κασπίας και της διεθνούς αναθεώρησης κινητήρα Türkmen sahırası-2019.

Ενεργειακός Μετασχηματισμός της Οικονομίας

Σύμφωνα με τη μελέτη “World Economic Situation and Prospects 2020” της UNCTAD, η παγκόσμια προσπάθεια για ενεργειακή μετάβαση, η οποία επιδιώκει να μειώσει τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου και τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις της οικονομικής δραστηριότητας αλλάζει τα πρότυπα ζήτησης ενέργειας και επισπεύδει την τεχνολογική αλλαγή. Αυτός ο μετασχηματισμός δημιουργεί προκλήσεις για τους εξαγωγείς ορυκτών καυσίμων, όπως το Τουρκμενιστάν.

Η οικονομία της χώρας επίσης χαρακτηρίζεται από υψηλά επίπεδα ενεργειακής κατανάλωσης. Παρά τις όποιες μεταρρυθμίσεις, η ένταση ενέργειας παραμένει συγκριτικά υψηλή, ακόμη και όταν λαμβάνεται υπόψη το κρύο κλίμα και η διάρκεια της μεταφοράς ως αποτέλεσμα του χαμηλής πυκνότητας πληθυσμού.

Το κόστος πρόνοιας των πρόωρων θανάτων οφείλεται στην ατμοσφαιρική σωματιδιακή ύλη η οποία είναι αρκετά υψηλή στην περιοχή. Εκτός από τη μείωση της χρήσης ορυκτών καυσίμων μέσω αυξημένης αποδοτικότητας ή μεταστροφής προς καθαρότερα καύσιμα, πρόσθετα οφέλη μπορούν να υπάρξουν, όπως βελτιωμένες συνθήκες υγιεινής και αυξημένη εξαγωγική δυναμικότητα. Σημαντική θεωρείται η αξιοποίηση του δυναμικού των ΑΠΕ.

Παράλληλα με τα κέρδη της ενεργειακής απόδοσης, οι αλλαγές στο ενεργειακό μείγμα προσφέρουν νέες ευκαιρίες ανάπτυξης. Οι ανανεώσιμες πηγές αντιπροσωπεύουν σήμερα ένα μικρό μερίδιο του ενεργειακού εφοδιασμού και περιορίζονται σε μεγάλο βαθμό στην υδρο-ενέργεια. Τα μεγάλα αποθέματα ορυκτών καυσίμων, οι σχετικά χαμηλές εγχώριες τιμές και, μέχρι πρόσφατα, η αδύναμη πολιτική στήριξη παρείχαν ελάχιστα κίνητρα για τη μετατροπή της ενεργειακής βιομηχανίας και των υποδομών της περιοχής. Η ανάπτυξη των ΑΠΕ μπορεί να αυξήσει την εξαγωγική παραγωγικότητα, να συμβάλει στην τεχνολογική πρόοδο και να προσφέρει νέους παράγοντες για την περιφερειακή ανάπτυξη, συμπεριλαμβανομένων των απομακρυσμένων περιοχών που απαιτούν δαπανηρές συνδέσεις δικτύου.

Η τάση δείχνει προς μια αυξανόμενη επείγουσα ανάγκη για ενίσχυση της οικονομικής διαφοροποίησης και απομάκρυνση από την υπερβολική εξάρτηση από υδρογονάνθρακες.

2.1. ΒΑΣΙΚΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ

Πίνακας 1. Βασικά Οικονομικά Μεγέθη Τουρκμενιστάν

	2015	2016	2017	2018	2019
Ονομαστικό ΑΕΠ (\$ ΗΠΑ δις)	\$35,79 δις	\$37,78 δις	\$37,93 δις	\$40,79 δις	\$45,52 δις
Μεταβολή ΑΕΠ %	7,4%	6,1%	4,5%	5,4%	5,6%
Κατά κεφαλή ΑΕΠ (\$ ΗΠΑ)	\$6.425	\$6.696	\$6.650	\$7.083	\$7.586
Ανεργία (εθνικές εκτιμήσεις)	4,0%	3,9%	3,9%	3,8%	3,9%
Πληθωρισμός	7,4%	3,6%	8,0%	13,2%	13,4%
Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης (% ΑΕΠ)	-0,7%	-2,4%	-2,8%	-0,2%	-0,8%
Χρέος Γενικής Κυβέρνησης (% ΑΕΠ)	21,8%	24,1%	28,8%	29,1%	29,8%
Εξωτερικό χρέος (% ΑΕΠ)	1,0%	1,3%	2,1%	2,2%	μ.δ.
Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών (% ΑΕΠ)	-15,6%	-20,2%	-10,4%	+5,5%	+5,1%
Συναλλ. ισοτιμία (ΤΜΤ) (τέλος Δεκ. έτους)	\$1=3,45 €=3,88	\$1=3,50 €1=3,65	\$1=3,50 €1=4,34	\$1=3,50 €1=3,95	\$1=3,50 €1=3,91

Πηγές: Παγκόσμια Τράπεζα, Κεντρική Τράπεζα Τουρκμενιστάν

2.2. ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ

Το 2019, οι εξαγωγές αγαθών ανήλθαν σε \$9,72 δις (αυξημένες κατά 5,3% έναντι του 2018), κατευθυνόμενες κυρίως προς Κίνα (62,9%), Ουκρανία (14,1%), Τουρκία (4%), Αφγανιστάν (2,1%), Ουζμπεκιστάν (1,9%). Κυριότερα εξαγόμενα προϊόντα ήταν: φυσικό αέριο και λοιποί υδρογονάνθρακες (90%), βιομηχανικά προϊόντα (6%), αγροτικές πρώτες ύλες (4%) (στοιχεία UNCTAD).

Το 2019, οι εισαγωγές προϊόντων ανήλθαν σε \$2,96 δις (αυξημένες κατά 21,8% έναντι του 2018), προερχόμενες κυρίως από Τουρκία, Αλγερία, Γερμανία, Κίνα, Ρωσία και ΗΠΑ. Κυριότερα εισαγόμενα προϊόντα ήταν: μηχανολογικός εξοπλισμός, χημικά προϊόντα, τρόφιμα. Σημειώνεται ότι οι εισαγωγές το 2018 είχαν καταγράψει σημαντική μείωση (-44,9%) έναντι του 2017, λόγω των συνεχιζόμενων κυβερνητικών προσπαθειών υποκατάστασής των (μειώθηκε σημαντικά η ζήτηση για εισαγόμενα δομικά υλικά).

Πίνακας 2. Εξωτερικό Εμπόριο Τουρκμενιστάν						
	2015	2016	2017	2018	2019	2019/2018 Μεταβολή
Εξαγωγές Προϊόντων και Υπηρεσιών	12,77	8,01	8,52	9,23	9,72	5,3%
Εισαγωγές Προϊόντων και Υπηρεσιών	6,12	5,22	4,41	2,43	2,96	21,8%
Όγκος Εμπορίου	18,89	13,23	12,93	11,66	12,68	8,7%
Εμπορικό Ισοζύγιο	6,65	2,79	4,11	6,8	6,76	-0,59%
Πηγή: Παγκόσμια Τράπεζα [Επεξεργασία Γρφ.ΟΕΥ ΜΟΣΧΑΣ] Ποσά: δις δολ.ΗΠΑ						

2.3. ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

Το 2019, δέχθηκε \$2,2 δις ΑΞΕ (αύξηση 9,1% σε σχέση με το 2018). Μεταξύ των χωρών που επένδυσαν ήταν η Κίνα, χώρες της ΕΕ, η Ιαπωνία, οι ΗΠΑ, η Τουρκία και η Ρωσική Ομοσπονδία. Όσον αφορά στους τομείς που αναπτύχθηκαν επενδύσεις, αυτοί αφορούσαν κατά κύριο λόγο τους υδρογονάνθρακες, τα υφάσματα, τα προϊόντα χημικής βιομηχανίας καθώς και οι υπηρεσίες.

Σύμφωνα με την Παγκόσμια Έκθεση Επενδύσεων έτους 2020, του οργανισμού UNCTAD, οι εισροές ΑΞΕ στο Τουρκμενιστάν αυξήθηκαν κατά 9% σε \$2,2 δις, το 2019, σε σύγκριση με \$2,0 δισεκατομμύρια δολάρια το 2018, κυρίως χάρη στην άνοδο των έργων greenfield και των επενδύσεων στον τομέα εξόρυξης υδρογονανθράκων (πετρελαίου και φυσικού αερίου).

Το εκτιμώμενο απόθεμα ΑΞΕ ανήλθε σε \$38 δις το 2019. Για να διαφοροποιήσει την οικονομία και να εξαρτηθεί λιγότερο από τους φυσικούς πόρους, η κυβέρνηση επιδιώκει ξένες επενδύσεις. Η Κίνα, η Ρωσία, το Καζακιστάν και το Ουζμπεκιστάν είναι οι κύριοι επενδυτές στη χώρα. Το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο, η γεωργία και οι κατασκευές είναι οι κύριοι επενδυτικοί τομείς.

Ωστόσο, όλο και περισσότερες εταιρείες αναγκάζονται να εγκαταλείψουν την αγορά λόγω της συναλλαγματικής ισοτιμίας που ορίζεται διοικητικά από την κυβέρνηση και της μη πληρωμής λογαριασμών.

Παρόλα αυτά οι υδρογονάνθρακες και τα πετροχημικά ενδιαφέρουν για τον μεταποιητικό τομέα και τις υπηρεσίες (παροχή ηλεκτρισμού, κατασκευές, φιλοξενία και εστίαση). Η Κίνα έχει χορηγήσει δάνειο \$4,1 δις για την αξιοποίηση του κοιτάσματος φυσικού αερίου Lolotan, του δεύτερου μεγαλύτερου στον κόσμο και επενδύει όλο και περισσότερο στον τομέα του φυσικού αερίου,

συγχρηματοδοτεί αγωγούς και διυλιστήρια και εξακολουθεί να παραμένει ο μεγαλύτερος αγοραστής φυσικού αερίου στη χώρα.

Σύμφωνα με την Υπηρεσία Προσέλκυσης Επενδύσεων στο Τουρκμενιστάν, INVEST IN TURKMENISTAN, υπάρχουν σημαντικές προοπτικές επενδύσεων στους ακόλουθους τομείς:

- Υδρογονάνθρακες,
- Αγροτική παραγωγή,
- Κλωστοϋφαντουργία,
- Τεχνολογία και υποδομές μεταφορών.

2.4. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ 2020

Παρά την αποτυχία της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει τις αυξανόμενες οικονομικές δυσκολίες, η κοινωνική αναταραχή παραμένει απίθανη. Αναμένεται απότομη πτώση της ανάπτυξης το 2020, λόγω της πανδημίας και της μεγάλης εξάρτησης της χώρας από τις εξαγωγές φυσικού αερίου, η οποία επιδεινώνει τα δημοσιονομικά έσοδα συνεπεία των χαμηλών τιμών ενέργειας και της χαμηλής διεθνούς ζήτησης φυσικού αερίου.

2.5. ΔΙΕΘΝΗΣ ΘΕΣΗ ΤΟΥΡΚΜΕΝΙΣΤΑΝ

Το Τουρκμενιστάν (χώρα του ομίλου G77) είναι επίσης μέλος των ακόλουθων οργανισμών:

- Asia Development Bank (ADB),
- Commonwealth of Independent States (CIS),
- European Bank for Reconstruction and Development (EBRD),
- UN Food & Agriculture Organization (FAO),
- International Bank for Reconstruction and Development (IBRD),
- International Civil Aviation Organization (ICAO),
- Islamic Development Bank (IDB),
- International Finance Corporation (IFC),
- International Monetary Fund (IMF),
- International Maritime Organization (IMO),
- UN International Fund for Agricultural Development (IFAD),
- International Olympic Committee (IOC),
- International telecommunication Union (ITU),
- Multilateral Investment Guarantee Agency (MIGA),
- Shanghai Cooperation Organization (SCO),
- UN Conference on Trade and Development (UNCTAD),
- UN Industrial Development Organization (UNIDO),
- UN Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO),
- Universal Postal Union (UPU),
- UN World Tourism Organization (UNWTO),
- World Customs Organization (WCO),
- World Health Organization (WHO),
- World Intellectual Property organization (WIPO),
- World Meteorological Organization (WMO).

3. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΟΣ-ΤΟΥΡΚΜΕΝΙΣΤΑΝ

3.1. ΔΙΜΕΡΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ

Όσον αφορά στις διμερείς εμπορικές μας σχέσεις κατά το 2019 το εμπορικό έλλειμμα σε βάρος της χώρας μας ανήλθε σε 28,3 εκ. Ε. Οι εισαγωγές μας από το Τουρκμενιστάν ανήλθαν σε 40 εκ. Ε(-18%) και οι εξαγωγές μας σε 11,7 εκ. Ε (+240% σε σχέση με το 2018).

Διμερές Εξαγωγικό Εμπόριο Ελλάδας-Τουρκμενιστάν (με πετρελαιοειδή)						
	2015	2016	2017	2018	2019	2019/2018 Μεταβολή
Ελληνικές Εξαγωγές	5.575.552	49.848.239	1.902.246	3.456.701	11.770.788	240,52%
Ελληνικές Εισαγωγές	30.954.081	38.862.691	22.219.654	48.641.665	40.084.580	-17,59%
Εμπορικό Ισοζύγιο	-25.378.529	10.985.548	-20.317.408	-45.184.964	-28.313.792	-37,34%
Όγκος Εμπορίου	36.529.633	88.710.930	24.121.900	52.098.366	51.855.368	-0,47%
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ	[Επεξεργασία Γρφ.ΟΕΥ ΜΟΣΧΑΣ]				Ποσά: ευρώ	

Οι εξαγωγές μας παρουσίασαν σημαντική αύξηση μεταξύ των ετών 2018 και 2019, οφειλόμενη κυρίως στην αύξηση του κωδικού 2710: ορυκτέλαια, του οποίου η συμμετοχή στο σύνολο των ελληνικών εξαγωγών υπερέβη το 70%.

- **Κύριες ελληνικές εξαγωγές (2019):** προϊόντα πετρελαίου (72%), μάρμαρα (27%), φάρμακα (1,4%).
- **Κύριες ελληνικές εισαγωγές (2019):** προϊόντα υδρογονανθράκων (99,96%).

ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΞΑΓΩΓΩΝ/ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΤΟΥΡΚΜΕΝΙΣΤΑΝ ΕΤΟΥΣ 2019 [Φθίνουσα Κατάταξη ανά Αξία]					
ΡΟΗ	CN4	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	ΑΞΙΑ (ευρώ)	Συμμετοχή %	ΣΥΝΟΛΟ
ΕΞΑΓΩΓΕΣ	2710'	Λάδια από πετρέλαιο ή από ασφαλτούχα ορυκτά (εκτός από ακατέργαστα λάδια). Παρασκευάσματα περιεκτικότητας κατά βάρος >= 70% σε λάδια από πετρέλαιο ή σε ασφαλτούχα ορυκτά και στα οποία τα λάδια αυτά αποτελούν το βασικό συστατικό, π.δ.κ.α.	8.278.226	70,33%	11.770.788
ΕΞΑΓΩΓΕΣ	6802'	Πέτρες κατάλληλες για λάξευση ή για την οικοδομική, φυσικές, άλλες από σχιστόλιθο, επεξεργασμένες και τεχνουργήματα από αυτές. Κύβοι, ψηφίδες και παρόμοια είδη για μωσαϊκά από φυσικές πέτρες (ό. συμπ. ο σχιστόλιθος), έστω και πάνω σε υπόθεμα. Κόκκοι,	3.284.041	27,90%	
ΕΞΑΓΩΓΕΣ	3004'	Φάρμακα (εκτός από τα προϊόντα των κλάσεων 3002, 3005 ή 3006) που αποτελούνται από προϊόντα αναμειγμένα ή μη αναμειγμένα, παρασκευασμένα για θεραπευτικούς ή προφυλακτικούς σκοπούς, που παρουσιάζονται με μορφή δόσεων ή είναι συσκευασμένα για τη λιανική	173.296	1,47%	
ΕΞΑΓΩΓΕΣ	3920'	Πλάκες, φύλλα, μεμβράνες, ταινίες και λουρίδες, από πλαστικές ύλες μη κυψελώδεις, μη ενισχυμένα ούτε με απανωτές στρώσεις, ούτε όμοια συνδυασμένα με άλλες ύλες, χωρίς υπόθεμα, μη κατεργασμένα ή κατεργασμένα μόνο στην επιφάνεια ή κομμένα μόνο σε σχήμα	22.125	0,19%	
ΕΞΑΓΩΓΕΣ	8516'	Θερμαντήρες νερού και θερμοσυσκευές που βυθίζονται στο νερό, ηλεκτρικοί. Ηλεκτρικές συσκευές για τη θέρμανση του χώρου ή για παρόμοιες χρήσεις. Ηλεκτροθερμικές συσκευές για την περιποίηση των μαλλιών (π.χ. συσκευές στεγνώματος, ηλεκτρικά μπικουτί κα	3.722	0,03%	

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	6307'	Υφαντουργικά είδη, έτοιμα, ό. συμπ. τα αχνάρια για την κατασκευή ενδυμάτων (πατρών), π.δ.κ.α.	2.839	0,02%	
ΕΞΑΓΩΓΕΣ	8409'	Μέρη που αναγνωρίζονται ότι προορίζονται αποκλειστικά ή κύρια για εμβολοφόρους κινητήρες εσωτερικής καύσης, π.δ.κ.α.	2.277	0,02%	
ΕΞΑΓΩΓΕΣ	7324'	Είδη υγιεινής ή ευπρεπισμού και τα μέρη αυτών, από σίδηρο ή χάλυβα (εκτός από μπιτόνια, κουτιά και παρόμοια δοχεία της κλάσης 7310, ντουλαπάκια-φαρμακεία, ντουλάπες με κρεμάστρες και άλλα έπιπλα του κεφαλαίου 94, καθώς και είδη κρουνοποιίας)	1.946	0,02%	
ΕΞΑΓΩΓΕΣ	9032'	Όργανα και συσκευές ρύθμισης (εκτός από τις βαλβίδες της κλάσης 8481)	1.807	0,02%	
ΕΞΑΓΩΓΕΣ	9026'	Όργανα και συσκευές για τη μέτρηση ή τον έλεγχο της παροχής, της στάθμης, της πίεσης ή των άλλων μεταβλητών μεγεθών των υγρών ή των αερίων, π.χ. μετρητές παροχής, δείκτες στάθμης υγρών ή αερίων, μανόμετρα, μετρητές θερμότητας (εκτός από όργανα και συ	358	0,00%	
ΕΞΑΓΩΓΕΣ	9020'	Αναπνευστικές συσκευές και μάσκες αερίου (εκτός από προστατευτικές μάσκες χωρίς μηχανικά μέρη και χωρίς κινητό στοιχείο φιλτραρίσματος, καθώς και εκτός από αναπνευστικές συσκευές για την τεχνητή αναπνοή και άλλες συσκευές για αναπνευστική θεραπεία)	126	0,00%	
ΕΞΑΓΩΓΕΣ	3919'	Πλάκες, φύλλα, μεμβράνες, ταινίες, λουρίδες και άλλες επίπεδες μορφές, αυτοκόλλητα, από πλαστικές ύλες, έστω και σε κυλίνδρους (εκτός από επενδύσεις δαπέδων, τοίχων και οροφών της κλάσης 3918)	25	0,00%	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	2710'	Λάδια από πετρέλαιο ή από ασφαλτούχα ορυκτά (εκτός από ακατέργαστα λάδια). Παρασκευάσματα περιεκτικότητας κατά βάρος >= 70% σε λάδια από πετρέλαιο ή σε ασφαλτούχα ορυκτά και στα οποία τα λάδια αυτά αποτελούν το βασικό συστατικό, π.δ.κ.α.	40.068.153	99,96%	40.084.580
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	5209'	Υφάσματα από βαμβάκι, περιεκτικότητας κατά βάρος σε βαμβάκι >= 85%, με βάρος κατά τ.μ. > 200 g	16.382	0,04%	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	8471'	Μηχανές επεξεργασίας δεδομένων, αυτόματες, και μονάδες αυτών. Μαγνητικές ή οπτικές διατάξεις ανάγνωσης, μηχανές εγγραφής των δεδομένων σε υπόθεμα με κωδικοποιημένη μορφή και μηχανές επεξεργασίας των δεδομένων αυτών, π.δ.κ.α.	45	0,00%	

3.2. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Με την τουρκμενική πλευρά μπορεί να επιδιωχθεί συνεργασία στην κλωστοϋφαντουργία, τα αγροδιατροφικά προϊόντα, στο μηχανολογικό εξοπλισμό και στην τεχνολογία πληροφορικής.

Ειδικότερα, προοπτικές συνεργασίας εντοπίζονται στους ακόλουθους τομείς:

- Ενίσχυση των ελληνικών εξαγωγών σε δομικά υλικά, περιβάλλον, προϊόντα αλουμινίου, φάρμακα, γεωργικά προϊόντα και τρόφιμα.
- Μεταφορά τεχνογνωσίας στον τομέα της γεωργίας, των τροφίμων και του τουρισμού, οι οποία όμως πρέπει να συνδυασθεί με δημιουργία μεικτών επιχειρήσεων, ώστε να υπάρχει αμοιβαίο όφελος.
- Ανάληψη έργων από ελληνικές κατασκευαστικές επιχειρήσεις π.χ. μεγάλα έργα υποδομής, κατασκευή βιομηχανικών εγκαταστάσεων, ηλιακά πάρκα, κλπ.

Το Τουρκμενιστάν μπορεί να αποτελέσει ενδιαφέροντα προορισμό επιχειρηματικότητας παρουσιάζοντας ευκαιρίες αλλά και ανάλογο κίνδυνο για τους ενδιαφερόμενους για την αξιοποίηση του ορυκτού του πλούτου, αλλά και στην βιομηχανία τροφίμων, υφασμάτων, ένδυσης και δομικών υλικών. Παράλληλα, λαμβάνει σημαντική αναπτυξιακή βοήθεια από την διεθνή κοινότητα, μέσω της οποίας υλοποιείται σειρά έργων υποδομών στην χώρα. Έχοντας υπόψη τα ανωτέρω, οι δυνατότητες υποστήριξης του θεσμικού πλαισίου για την υποβοήθηση της ενδυνάμωσης των οικονομικών και εμπορικών σχέσεων των δύο χωρών και την προώθηση της εκατέρωθεν επιχειρηματικότητας χρήζουν ενδεχόμενης διερεύνησης.

4. ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

- Government of Turkmenistan: https://www.turkmenistan.gov.tm/_eng/
- Ministry of Foreign Affairs of Turkmenistan: <https://www.mfa.gov.tm/en>
- MFA Diplomatic Missions of Turkmenistan: <https://www.tmembassy.gov.tm/en>
- MFA Essential Websites: <https://www.mfa.gov.tm/en/essential-websites>
- Central Bank of Turkmenistan: <https://www.cbt.tm/en/>
- Invest in Turkmenistan: <http://invest.gov.tm/>
- Ministry of Energy of Turkmenistan: <http://www.minenergo.gov.tm/en>
- State Committee for Statistics Turkmenistan: <https://www.stat.gov.tm/>
- Chamber of Commerce and Industry Turkmenistan: <https://www.cci.gov.tm/en/>
- Turkmenistan News Agency: <https://tdh.gov.tm/ru/>

- - -